

Pārresoru koordinācijas centram

Biedrības “Zaļā brīvība” ierosinājumi Nacionālā attīstības plāna 2021.-2027.gadam izstrādei

Biedrība “Zaļā brīvība” ir izskatījusi informatīvo ziņojumu par priekšlikumu par Nacionālā attīstības plāna 2021. - 2027. gadam mērķiem, prioritātēm un rīcības virzieniem, kā arī tā turpmāko izstrādes un sabiedriskās apspriešanas procesu, un vēlas sniegt sekojošus ierosinājumus Nacionālā attīstības plāna uzlabošanai.

IEROSINĀM:

- 1) 10.lpp 2. rindkopu papildināt sekojošā redakcijā:
Klimata politikas izaicinājumu risināšanai ir nepieciešama uzņēmēju un zinātnisko institūciju sadarbība oglekļa mazietilpīgu un bezizmešu tehnoloģisko risinājumu izstrādē. Veiksmīgas tautsaimniecības dekarbonizācijas pamatā ir **atjaunīgās enerģijas ražošanas attīstība, energoefektivitātes pieaugums**, iedzīvotāju digitālās mārketinga kompetences, vieda specializēšanās, izmantojot tehnoloģiski ietilpīgu ražošanu un fokusēta tīklošanās gan pašvaldību, gan reģionu līmenī, savienojot lauku un pilsētas ekonomikas vajadzības un intereses. ***Pamatojums: viens no stūrakmeņiem siltumnīcefektu izraisīto gāzu samazināšanai ir izmaiņas enerģētikas nozarē, ražojot enerģiju no atjaunīgiem resursiem, nevis fosilajiem. Otrs stūrakmens ir enerģijas patēriņa apjoma samazināšana, ko lielā mērā sniedz energoefektivitātes uzlabošanas pasākumi.***
- 2) 26.lpp 4.4.1. sadaļā rindkopu zem “NAP2020 vidusposma izvērtējumā konstatētie izaicinājumi un rekomendācijas” papildināt sekojošā redakcijā: efektīvākajā veidā veikt ieguldījumus atkritumu **samazināšanas, šķirošanas un pārstrādes** rezultātu uzlabošanai, popularizēt atkritumu šķirošanu iedzīvotāju vidū, **kā arī uzlabot šķirošanas infrastruktūru**, lai nodrošinātu sabiedrības paradumu maiņu. Izstrādāt, ieviest un popularizēt mikro, t.sk. IKT, risinājumus atkritumu samazināšanai, šķirošanai un pārkāpumu fiksēšanai. Uzlabot vidi kontrolējošo dienestu darbību un kapacitāti, tai skaitā pilnveidojot normatīvos aktus, lai Latvijā neveidotos vidi un iedzīvotāju veselību apdraudošas nelegālas atkritumu krātuves, vienlaikus ieviest jaunas tehnoloģijas un metodes sabiedrības iesaistei vides kvalitātes monitoringā.

Pamatojums: Eiropas Savienības atkritumu apsaimniekošanas hierarhija¹ paredz prioritāri īstenot atkritumu samazināšanas pasākumus un pēc tam atkārtas lietošanas, pārstrādes pasākumus. Šķirošana bez pārstrādes ir tikai puse no risinājuma, tāpēc līdz ar šķirošanu vienmēr jāmin arī pārstrāde. Ar šķirošanas popularizēšanu nav gana, lai uzlabotu šķirošanas rādītājus, nepieciešama ērta un motivējoša infrastruktūra šķirošanai.

- 3) 27.lpp 4.4.2.2. sadaļā rindkopu zem “NAP2020 izvērtējumā konstatētie izaicinājumi un rekomendācijas” izteikt sekojošā redakcijā:
elektroenerģijas cenu veidojošie faktori, **īpaši atbalsts dabas gāzes koģenerācijas iekārtām obligātās iepirkuma komponentes ietvaros, kā arī enerģētiskā nabadzība** negatīvi ietekmē iedzīvotāju dzīves līmeni, Latvijas uzņēmumu konkurētspēju un investīciju piesaisti eksportspējīgās nozarēs. Nepieciešams konkurētspējīgas elektroenerģijas nodrošinājums gala patērētājiem. **Iedzīvotāju dzīves līmeni iespējams uzlabot, īstenojot energoefektivitātes veicināšanas pasākumus, kas samazinātu izdevumus par siltumenerģiju, mazinot enerģētisko nabadzību.**

4.4.2.2. sadaļā rindkopu zem “Latvijas ziņojumā par IAM īstenošanu konstatētie izaicinājumi un rekomendācijas” izteikt sekojošā redakcijā:
obligātā iepirkuma komponente līdzšinējā formātā ir palielinājusi elektroenerģijas cenas patērētājiem, tajā skaitā, mazinot uzņēmumu konkurētspēju.

Pamatojums: Obligātā iepirkuma komponentes ietvaros lielāko atbalsta daļu (2/3) ilgstoši saņēma dabas gāzes koģenerācijas stacijas², kas nav atjaunīgā enerģija, jo tiek saražota no fosilā kurināmā, tāpēc obligāto iepirkuma komponenti saukt par atbalstu atjaunīgajiem energoresursiem ir maldinoši un sabiedrībā rada negatīvu attieksmi par atjaunīgo enerģiju, kuru ir ļoti būtisku

¹ <http://ec.europa.eu/environment/waste/framework/>

² Latvijas Zinātņu akadēmija. Pētījuma “Obligātā iepirkuma sistēmas efektivitātes un ietekmes uz tautsaimniecību izvērtējums” ziņojums. Pieejams: <http://oik.db.lv/>

attīstīt un atbalstīt, lai mazinātu SEG emisijas un klimata pārmaiņas. Atbalsts dabas gāzei valsts ekonomikai ilgtermiņā ir sevišķi neizdevīgs, jo tas ir importēts resurss, kura izmantošanas atbalstīšana nerada jaunas darba vietas, pretēji atjaunīgajiem vietējiem energoresursiem.

- 4) 29.lpp tabulā "Prioritātes indikatori un to skaidrojums" papildināt ar sekojošiem indikatoriem:

Normatīvajos aktos noteiktajām energoefektivitātes prasībām atbilstošo daudzdzīvokļu ēku īpatsvars, %

Saražoto atkritumu daudzums uz 1 iedzīvotāju gadā

Bioloģiskajā lauksaimniecībā izmantotās platības (% no visām lauksaimniecībā izmantojamām zemēm)

Ekoloģiskās pēdas nospiedums (ha uz vienu iedzīvotāju)

Meža putnu indekss

Pamatojums: Ceļā uz oglekļa mazietilpīgu attīstību ļoti būtiski ir energoefektivitātes pasākumi, it sevišķi daudzdzīvokļu ēkās, kas ne tikai mazinātu SEG emisijas, enerģētisko nabadzību, bet uzlabotu ekonomisko situāciju, iedzīvotāju dzīves līmeni. Atbilstoši Eiropas Savienības atkritumu apsaimniekošanas hierarhijai prioritāri jāīsteno atkritumu samazināšanas pasākumi un pēc tam atkārtas lietošanas, pārstrādes pasākumi. Pārstrādes indikators vien neparādīs to, vai atkritumu radītās slodzes uz vidi samazinās, jo būtiski, ka atkritumu daudzums samazinās absolūtos skaitļos. Bioloģiskās daudzveidības strauja samazināšanās ir nozīmīga problēma pasaulē, arī Latvijā, tāpēc ar indikatoru "Lauku putnu indekss" nav gana, lai parādītu situāciju. Tā kā bioloģiskās lauksaimniecības attīstība mazina dažādas ietekmes uz vidi (bioloģiskā daudzveidība, ūdeņu piesārņojums, augsnes piesārņojums un noplicināšanās, ietekme uz iedzīvotāju veselību), tas ir būtisks indikators, kas parāda virzību uz ilgtspēju.

Biedrība "Zaļā brīvība" vēlas arī turpmāk būt iesaistīta NAP izstrādē un izvērtēšanā.

/Jānis Brizga/

Projektu vadītāja
Lilija Apine
lilija.apine@bankwatch.org
29583781